

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

DIAGNOSTIKA LOKOMOČNÍCH A MANIPULAČNÍCH

DOVEDNOSTÍ U DĚTÍ VE VĚKU 5-6 LET

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jan Fábera

Vedoucí práce: Mgr. Ilona Kolovská

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s
použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, duben 2014

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou děkuji Mgr. Iloně Kolovské za vedení mé bakalářské práce a cenné rady, jež mi poskytla, stejně jako panu děkanu doc. Ladislavu Čepičkovi, Ph.D. za pomoc s výpočty. Dále bych rád poděkoval Nadaci sportující mládeže za zaštitění a financování celostátního testování v rámci projektu Pohyb „1P“. V neposlední řadě děkuji spolužákům a další učitelům, kteří se podíleli na výzkumu jako examinátoři nebo vedoucí týmů.

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Cíle a úkoly bakalářské práce.....	5
2.1	Hypotézy:.....	5
3	Teoretická východiska.....	6
3.1	RVP PV.....	6
3.2	Definice územní samosprávy.....	10
3.3	Předškolní věk.....	11
3.4	Motorické dovednosti.....	12
3.4.1	Nelokomoční.....	13
3.4.2	Lokomoční.....	14
3.4.3	Manipulační.....	15
4	Výzkumné metody a postup řešení.....	16
4.1	Výzkumné metody.....	16
4.1.1	Organizace výzkumu.....	17
4.1.2	Metoda získávání dat.....	18
4.1.3	Výzkumný soubor.....	23
4.2	Matematické metody vyhodnocení dat.....	23
4.2.1	Výsledky testování.....	24
4.2.2	Výpočty, výsledky.....	29
5	Diskuse.....	31
5.1	Rozdíly mezi školkami z malých měst a Plzeňskými školkami necvičícími nad rámec RVP-PV.....	31
5.2	Rozdíly mezi školkami cvičícími a necvičícími nad rámec RVP-PV.....	31
5.3	Rozdíly mezi školkami cvičícími nad rámec RVP-PV a školkami z malých měst ...	32
6	Závěr.....	33
7	Resumé.....	34
8	Literatura.....	35
9	Přílohy.....	37

1 Úvod

Ve svém okolí znám spoustu rodičů, kteří mají šikovné děti, přesto jim nevěnují dostatečný prostor k pohybu. Okolo pátého roku života dítě přechází z domácího opatrovnictví do mateřské školy, čímž se jeho životní rytmus značně mění, jeho tělesný vývoj ovšem nadále pokračuje kontinuálně. Proto je nutné se dítěti při této změně věnovat. V tomto věku se stále vytvářejí pohybové stereotypy a základy správného držení těla. Právě teď musíme rozpoznat svalové disbalance a špatné pohybové stereotypy, protože je stále možnost je napravit. Pokud se tak neučiní včas, řetězí se na ně mnoho dalších vývojových problémů, které se v pokročilejším věku nejen těžko napravují, ale některé jsou dokonce nenapravitelné.

Intenzivní vývoj v tomto věku ovlivňuje řada faktorů a právě některými z nich se bude tato práce zabývat. Osobně si myslím, že děti v malých městech mají v každodenním životě mnohem větší nutnost přirozeného pohybu, například kvůli chybějící infrastruktuře, bydlení v rodinném domě nebo bližším sociálním vztahům. Tuto závislost mezi prostředím a úrovní jejich dovedností bych chtěl v mé práci blíže popsat a zjistit jak je významná, což by v budoucnu mohlo dopomoci k určitým změnám v přístupu např. rodičů nebo mateřských škol. Další faktory, které se podílí na úrovni motoriky, jsou různá cvičení, která dítě provádí. Paní Volfová provozuje v Plzni na Lochotíně pohybovou školičku Želva, do které chodí dvakrát týdně cvičit některé plzeňské školky. Proto bych také rád porovnal výsledky těchto pravidelně cvičících dětí s ostatními plzeňskými školkami, které s předškoláky necvičí více, než jim přikazují osnovy Rámcového vzdělávacího programu předškolní výchovy (dále jen RVP PV). Pokud by se zde potvrdila hypotéza, že toto cvičení má kladný a znatelný vliv na děti v tomto věku, byl by to jasný impulz pro rodiče, co se týče výběru školky a jasný impulz pro školky, co se týče práce s dětmi.

2 Cíle a úkoly bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je zjistit úroveň pohybových dovedností dětí předškolního věku pomocí testů 1P. Výsledky budou porovnány u dětí navštěvující školky v malých městech (skupina MM) oproti plzeňským školkám, které s dětmi necvičí nad rámec RVP-PV (skupina PN). Dalším cílem práce je výsledky porovnat mezi dětmi chodícími do plzeňských školek, které pravidelně cvičí v pohybové školičce Želva na Lochotíně (skupina PC) s plzeňskými necvičícími (PN). Třetím úkolem je porovnat děti z malých měst (MM) s plzeňskými pravidelně cvičícími (PC).

Úkoly bakalářské práce:

1. Seznámení s testy 1.P
2. Zpracování dat
3. Vyhodnocení výsledků
4. Porovnání úrovní motorických dovedností dětí navštěvujících maloměstské školky oproti školkám ve velkých městech a porovnání dětí pravidelně cvičících v pohybové školičce Želva oproti dětem ze školek necvičící nad rámec RVP PV.

2.1 Hypotézy:

H1: Děti předškolního věku z maloměstských školek (MM) budou mít vyšší úroveň motorických dovedností než děti z plzeňských necvičící nad rámec osnov (PN).

H2: Děti předškolního věku pravidelně cvičící (PC) budou mít vyšší úroveň motorických dovedností než děti z plzeňských školek necvičící nad rámec osnov (PN).

H3: Bude existovat rozdíl v úrovni motorických dovedností mezi předškolními dětmi z maloměstských školek (MM) a dětmi z plzeňských pravidelně cvičících nad rámec RVP PV.

3 Teoretická východiska

3.1 RVP PV

Rámcové vzdělávací programy jsou zjednodušeně jakési osnovy, které vymezují závazné rámce vzdělání pro jednotlivé etapy (předškolní, základní a střední vzdělávání). Společně s Národně vzdělávacím programem (NVP), který stanovuje požadavky na počáteční vzdělávání jako celku, jsou součástí kurikulárních dokumentů zanesených v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a tím zakotveny v zákoně.

RVP PV vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Těmito pravidly se řídí pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení. Jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách, v mateřských školách se speciálním programem a v přípravných třídách základních škol. Hlavní principy RVP PV byly formulovány v souladu s odbornými požadavky současné kurikulární reformy (Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004).

Mimo jiné vymezuje RVP PV také to jak má školka vypadat z hlediska prostor i vybavení, jakou životosprávu musí dětem umožňovat, jaké jsou vyhovující psychosociální podmínky atd. Pro nás je důležitý vzdělávací obsah, který je rozdělen do pěti oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Ty jsou dále nazývány: dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost, dítě a svět. Každá vzdělávací oblast je zde strukturovaně rozdělena na tyto v bodech popsané a vzájemně propojené kategorie:

- ❖ **Dílčí cíle** – na co by se měl pedagog při cvičení s dětmi zaměřovat
- ❖ **Vzdělávací nabídka** – co by měl s žáky provádět
- ❖ **Očekávané výstupy** – co by mělo dítě na konci předškolního období zpravidla umět
- ❖ **Rizika** – co by mohlo ohrozit úspěšné dosažení cílů

Pro ukázkou zápisu instrukce v RVP PV a představu mateřské školy, která necvičí nad rámec základních osnov, je níže uveden přepis stěžejní části těchto veřejných dokumentů - a sice dítě a jeho tělo.

„Dítě a jeho tělo

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je k zdravým životním návykům a postojům.

Dílčí vzdělávací cíle

- ❖ *uvědomění si vlastního těla*
- ❖ *rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí*
- ❖ *rozvoj a užívání všech smyslů*
- ❖ *rozvoj fyzické i psychické zdatnosti*
- ❖ *osvojení si věku přiměřených praktických dovedností*
- ❖ *osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě*
- ❖ *osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí*
- ❖ *vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu*

Vzdělávací nabídka

- ❖ *lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)*
- ❖ *manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním*

- ❖ *zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)*
- ❖ *smyslové a psychomotorické hry*
- ❖ *konstruktivní a grafické činnosti*
- ❖ *hudební a hudebně pohybové hry a činnosti*
- ❖ *jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.*
- ❖ *činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí*
- ❖ *příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků*
- ❖ *činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí*
- ❖ *příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí*

Očekávané výstupy

- ❖ *zachovávat správné držení těla*
- ❖ *zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)*
- ❖ *koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou*
- ❖ *vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu*
- ❖ *ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem*
- ❖ *vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)*
- ❖ *ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)*

- ❖ *zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)*
- ❖ *zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)*
- ❖ *pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem*
- ❖ *rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých*
- ❖ *mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy*
- ❖ *mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)*
- ❖ *zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami*

Rizika

- ❖ *denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu*
- ❖ *nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí, apod.)*
- ❖ *omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům*
- ❖ *nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí*
- ❖ *neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte*

- ❖ *omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností*
- ❖ *absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností*
- ❖ *nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí*
- ❖ *dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech*
- ❖ *nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí*
- ❖ *nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy*
- ❖ *nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.“ (převzato z Výzkumný ústav pedagogický v Praze , 2004)*

3.2 Definice územní samosprávy

Pro upřesnění a validitu této práce se musí stanovit jasná hranice mezi obcí, malým a velkým městem. Obec sice může mít status města, ale tento titul může být dán z minulosti jako například u Radnic, které byly privilegiem krále Maxmiliána II., díky čemuž byly v roce 1570 povýšeny na město, ale dnes by již tento status jen špatně získávaly. Jako hlavní kritérium jsem tedy zvolil počet obyvatel, protože je to zřejmý ukazatel velikosti. Podle zákona o obcích a krajích č. 128/2000 Sb. §3 (1) smí být obec jmenovaná městem, pokud má více než 3000 obyvatel. Pro ještě znatelnější rozdíl jsem stanovil hranici 2000 obyvatel na obec či malé město. Konkrétně jsem pro mou práci zvolil dvě malá města a jednu obec (v závorce počet obyvatel): město Radnice (1764), město Mýto (1512) a obec Nezvěstice (1439). Porovnávat je budu se školkami ve statutárním městě Plzeň (167 472). (zdroj: ČSÚ, data jsou platná k 1.1.2013)

3.3 Předškolní věk

První velkou vývojovou periodou v životě člověka je dětství, které zahrnuje přibližně prvních jedenáct let života. V tomto období růstu a formování celé lidské osobnosti zaujímá rozvoj motoriky významné místo. Čím je jedinec mladší, tím pevnější je vazba mezi motorikou a vznikající psychikou. V období od 3 do 6 let, označovaném jako předškolní dětství dochází ke značným somatickým změnám, mění se tělesné proporce (Kouba, 1995):

- ❖ Zmenšuje se relativní velikost hlavy
- ❖ Zvětšuje se relativní velikost dolních končetin
- ❖ Organismus roste poměrně rychle (5-10cm za rok)
- ❖ Svalstvo je měkké a oblé, formované víc tukem než svalstvem
- ❖ U 6 letého dítěte zaujímá hlava asi 17% a DK asi 43% z celkové tělesné výšky
- ❖ Klidová tepová frekvence postupně klesá ve 3 letech cca 110/min., v 7 letech cca 95/min.
- ❖ Obdobně klesá i klidová dechová frekvence

Somatické a funkční změny mají vliv na zlepšování motoriky, což se projevuje na stoupající pohybové výkonnosti. Pohybové osamostatnění umožňuje kontakt s novým prostředím a tím zdokonalování řeči i myšlení. Dítě si začíná uvědomovat vlastní „JÁ“ a od čtyř let dokáže uvažovat v celostních pojmech. Také si utváří diferencované emoční vztahy k lidem blízkého i širšího okolí (Kouba, 1995).

Kosti zatím nejsou zcela osifikované a důsledkem toho jsou měkké. Zpevnění kloubních spojení vazy není úplné, proto se u dětí objevuje vysoká flexibilita (rozsah v kloubech). Ta bývá využívána ve sportovním tréninku až nad fyziologickou mez (sportovní a moderní gymnastika, krasobruslení, balet tanec). Svaly obsahují více vody a nejsou tedy připraveny pro vyšší rozvoj síly. Naopak co se týče rychlosti, dochází k výraznému vývoji reakce a rychlosti dané činnosti (např. běhu). Rychlostní schopnosti jsou dány úrovní centrálního nervového systému a vedením vzruchů k výkonným orgánům. Teprve v době, kdy se mění postava a dozrává mozek se myelinizují nervová vlákna, což urychluje přenos vzruchů. Tříleté dítě reaguje na pokyny či signály pomalu a

stejně pomalý je i jeho pohyb. Dítě šestileté již na signál reaguje relativně rychle a dokáže se také rychleji pohybovat. Výrazný vývoj dále zaznamenává rovnováha, rytmičnost a další obratnostní schopnosti (Dvořáková 2006).

Bisexuální rozdíly se v tomto věku projevují především v motorických schopnostech a to díky biologickým odlišnostem jako anatomická stavba, pojivové tkáně, svalové tkáně atd. Dívky mají menší svalovou sílu, proto jsou v průměru méně výkonné než chlapci. Co se týče pohybových dovedností nejsou rozdíly znatelné. V praxi jsou na obě pohlaví kladeny stejné nároky a děti jsou schopny podávat stejné motorické výkony bez rozdílu pohlaví. K diferenciaci dochází až později v mladším školním věku (Hermová, 1994).

3.4 Motorické dovednosti

Motorickou dovednost můžeme považovat jako připravenost k úspěšnému vykonání určité pohybové činnosti. Prvotně je podmíněna koordinačně a získává se učením, většinou tedy neuvažujeme o genetické podmíněnosti. Například pokud má člověk osvojenou dovednost plavat, znamená to že je schopný řešit zadaný pohybový úkol vhodnou metodou na jisté úrovni tj. správně, dostatečně rychle a úsporně tak že nevznikají zbytečné pohyby a nadměrná únava. Z toho vyplývá, že správné řešení provází relativně vysoký výkon. Motorická dovednost se vždy vztahuje na jeden pohybový úkol (např. dovednost smečovat) nebo úzkou skupinu pohybových úkolů (např. dovednost hrát tenis). Podmínkou osvojení pohybové dovednosti bývá zpravidla mnohonásobné opakování a procvičování příslušné činnosti. Výsledek motorického učení neboli dovednosti však limitují motorické schopnosti (především koordinační a obratnostní), které jsou jakousi výbavou, jíž si člověk přináší s sebou při zahajování učení. Dovednosti se dají dělit z mnoha hledisek, jedním z nich je podle druhu pohybové aktivity (Měkota, Blahuš, 1983):

Základní dovednosti - Tyto dovednosti si člověk osvojuje již od batolete. Během vývoje se zdokonalují a v pubertě pře strukturovávají, v adolescenci dochází k určité individualizaci, stabilizaci a bisexuální diferenciaci. Patří sem např. lezení, šplhání, chůze, běh, skok, hod a mnoho dalších. Osvojuje si je každý člověk a jejich učení se vyskytuje i v živočišné říši,

proto se někdy označují jako fylogenetické. Jsou také předmětem zkoumání mé bakalářské práce.

Pracovní dovednosti – ty si člověk osvojuje, až ve věku kdy se začleňuje do příslušných procesů. Pro osvojování některých dovedností jsou zákonem stanovené věkové limity jako například řízení motorového vozidla, používání střelných zbraní atd.

Sportovní dovednosti – na rozdíl od pracovních dovedností u kterých většinou stačí dosažení určité úrovně se sportovní dovednosti charakterizují neustálým zdokonalováním za účelem dosažení nejvyšších výkonů.

Další možné dělení je podle rozsahu vykonávaných pohybů a to na:

Hrubé – mezi hrubé pohyby spadá většina dovedností související se sportovní činností. Je charakteristická zapojováním velkých svalových skupin.

Jemné – dovednosti související pouze s činností ruky, popř. jen prstů či jiných drobných svalových skupin (chodidlo, ústa). Transfer mezi jemnou a hrubou motorikou je téměř nulový.

Dvořáková (2006) dělí motorické dovednosti na nelokomoční, lokomoční a manipulační.

3.4.1 Nelokomoční

Mezi nelokomoční pohybové dovednosti patří změny poloh těla a pohyby částí těla. Důležitou roli zde hraje vnímání vlastního těla, což je základem pro veškeré uvědomělé a co nejpřesnější pohyby a to i v různých polohách a bez zrakové kontroly. Čím lepší je vnímání a ovládání částí těla, tím větší je i předpoklad pro jeho řízení v nezvyklých situacích. Mezi nelokomoční pohyby řadí Dvořáková tyto dovednosti:

- ❖ Vnímání vlastního těla a orientace v tělesném schématu
- ❖ Vytváření a měnění různých poloh
- ❖ Udržování rovnováhy v různých polohách
- ❖ Pohyby jednotlivých částí těla
- ❖ Zvládání poloh a pohybů těla s využitím náradí

Při provádění různých poloh a pohybů jednotlivých částí těla se děti s nimi nejen seznamují, ale zároveň se učí i jejich názvy. Zjišťují jak správně zaujmout základní polohu nebo provést cvik. Ze začátku nejčastěji pomocí nápodoby např. tělo vytažené jako vysoký strom, schoulené jako klubíčko, paže jako křídla atd. Pohybují se na nářadí ve visech, ve sporech, komíhají a atd. Prožitky z těchto cvičení přispívají k orientaci v tělesném schématu a uvědomění si polohy svého těla v prostoru

3.4.2 Lokomoční

Lokomoce, nás přemístí z jednoho místa na druhé. A to za pomoci vlastních končetin (skákáním, lezením, plaváním, chůzí, během...) nebo za využití různých pomůcek. Kupříkladu kolo, koloběžka, brusle, tříkolka. Všechny tyto jmenované pomůcky u dětí rozšiřují koordinační dovednosti. Níže jsou podrobně popsány druhy lokomocí, které jsou pro tuto práci významné vzhledem k využitým testovým bateriím.

Lezení - Z hlediska vývoje je první lokomoční dovedností lezení. Zprvu je velmi vratké bez souhry končetin, dítě leze ve vzporu klečmo. Brzy se však v této dovednosti zlepší, začne lézt poměrně rychle a získá jistotu. Většina her dítěte probíhá na zemi. Při lezení ve výškách dítě obvykle volí lezení po kolenou, tím získá větší jistotu v nízké poloze ve vzporu klečmo. Dalším druhem této dovednosti je lezení po chodidlech – vzpor dřepmo je náročnější a vydatnější pro svaly. Ruce a chodidla děti využívají pře lezení přes různé překážky, prolézačky na hřištích, žebříky. Při lezení po žebříku, nebo po schodech dítě nejdříve vykročí jednou nohou a druhou vždy jen přisune. Postupem času se se začne pohyb končetin automatizovat, je plynulejší dítě začne končetiny střídat. Je důležité, abychom dítěti vytvořily podmínky a příležitosti k zdokonalování se v lezení.

Chůze a běh - O První krůčky se dítě obvykle pokouší kolem 12 měsíců, tedy prvního roku života. Běh se vyvíjí od jednoho roku do 3 let, ve třech letech by mělo dítě zvládnout úplný běh i s letovou fází. První kroky jsou nepravidelné, nestejně dlouhé, mají širokou stopu. Dítěti nepracuje kotník, našlapuje celou plochou chodidla. Dítě je lehce pokrčené v kolenou a kyčlích, lehce našlapuje krátkými nejistými krůčky a máchá před sebou rukama. Ale i to má svůj význam, držení paží od těla napomáhá rovnováze. Postupně se krok stává ladnějším, zúží se stopa a je rytmický.

Skákání - Z prodlouženého kroku s odrazem jedné nohy vzniká skok. Každé děcko poskakuje, většinou vidíme, jak chvilku jde, chvilku běží, mezitím poskočí. Ze začátku je poskok také nejistý. Postupem času, kdy dítě získá více lokomočních dovedností (na hřišti, skákáním panáka, skoky přes překážku atd.) dostane skok pravidelný rytmus.

3.4.3 Manipulační

Velmi hezký příklad manipulační dovednosti s prostředí mateřské školy uvádí ve své knize Hana Dvořáková (2006): *„děti mají ve volném prostoru k dispozici různě velké míče. Každé se snaží nějaký ovládnout – kutálením, vyhazováním a chytáním, kopáním, objevuje se pokus o driblování, aniž by k tomu děti byly podněcovány. Učitelka chodí mezi dětmi, oceňuje jejich nápady a některým individuálně poradí, nabídne další obtížnější variantu toho co dítě dělá a umí.“*

Manipulační dovednost je dovednost ovládat nějaký předmět. Dítě má obrovskou touhu po poznání. Poznávat nové předměty, zkoumat co s nimi mohou dělat, zda s nimi mohou házet, jestli se kutálí. K tomu všemu je zapotřebí koordinace končetin. Samozřejmě i běh a chůze. Při různých hrách, házení s balonem, stavění kostek a podobně dítě stále prohlubuje koordinaci, plynulost a jistotu v pohybech. Velice důležitou dovedností, je dovednost ovládat nějaký předmět pomocí pomůcky například: hokejkou ovládat puk, volantem auto, atd.

4 Výzkumné metody a postup řešení

U motorických testů je důležitá jejich opakovatelnost, což vyžaduje používání vždy stejných pomůcek a sjednocenou, jasnou a opakovatelnou instrukci (viz kapitola 4.1.2) pro jiného examinátora, na jiném místě a v jiném čase. Pro minimalizaci chyb jsou testy postaveny tak aby výsledky co nejméně ovlivňoval subjektivní pohled examinátora. Jako motorické jsou označené proto, že předmětem zkoumání je pohyb. Obecně se tedy dá říci, že motorické testy jsou souhrnem pravidel pro přiřazování čísel alternativám splnění pohybového úkolu (Měkota a Blahuš, 1983).

4.1 Výzkumné metody

Testy „1P“ byly vytvořeny pracovníky KTV pro Nadaci sportující mládeže (dále jen NSM). K projektu Pohyb „1P“ v rámci prevence přispěla finančními prostředky pojišťovna Metal Aliance. Testová baterie se zaměřuje především na obratnost a pečlivost individuálního provedení. Jedná se o testy typu absolutní extrémní což znamená, že se testovaná osoba (dále jen TO) snaží bodově přiblížit k maximu, při čemž se nemění dosažitelnost. Testování probíhalo v mateřských školách na Plzeňsku a v Brně.

Proč byly vytvořeny testy 1P (převzato dle NSM):

- ❖ Iniclace zájmu dětí o pohyb a sport prostřednictvím rodičů s přispěním školy.
- ❖ Prvotní, cílenou informaci o způsobilosti dítěte vřadit se do společnosti by měli získat rodiče dětí v předškolním věku.
- ❖ Způsob specifického pohybového zjištění byl vytvořen ve spolupráci s akademickým prostředím.
- ❖ Prezentováno a oponováno na několika odborných seminářích; je zaměřeno hlavně na obratnost a pečlivost individuálního provedení; náročností odpovídá věku 5 let.
- ❖ Souvislost se zdravotně preventivními programy pohybových aktivit, snižováním nadváhy, zvyšování pohybové aktivity.
- ❖ Důvodem ke špatnému provádění pohybových dovedností může být vedle nadváhy i zdravotní stav dítěte (zraková analýza, počínající potíže s páteří,...), proto snaha o spojení se zdravotně preventivním zjištěním.

- ❖ Vazba na další sportovní aktivity mládeže doporučované NSM a realizované sportovními subjekty - snaha o cílenou, aktuální nabídku sportovní činnosti.
- ❖ V případě aktivního zapojení do organizovaného sportu a následně dobrých výsledků ve sportu i ve škole možnost získání opakované podpory pro jednotlivce z prostředků NSM.
- ❖ Pohybově preventivní charakter usilující o podporu ze zdravotnického prostředí.
- ❖ Snaha o zapojení a podporu z obecních i krajských orgánů (nsm.cz)

Nadace sportující mládeže

NSM vznikla v roce 1993, cílem byla podpora sportovních talentů přibližně do jejich osmnácti let. Do roku 2003 působila jen v Plzni, poté již v celé České republice.

Její úkolem je zlepšování podmínek pro výběr, výchovu a další rozvoj sportovně talentované mládeže. Podporuje jak sportovní talenty, tak i významné sportovní akce. Nadace oceňuje a prezentuje úspěchy mladých sportovců. Zabývá se i dalšími činnostmi jako např. vyhlašování nejlepšího sportovce Plzně nebo pořádáním výstav se sportovní tematikou.

NSM je financována z Nadačního investičního fondu (NIF). NIF byl zřízen za účelem podpory nadačního sektoru v České republice. Vláda pak Fondu národního majetku ČR uložila povinnost vyčlenit při privatizaci majetkových účastí státu v kupónové privatizaci akcie ve prospěch NIF. NSM se tím stala jednou z největších nadací zabývajících se sportující mládeží v ČR (nsm.cz).

4.1.1 Organizace výzkumu

Při testování jako examinační působili převážně pracovníci a studenti KTV. Na místě (ve školce) byly děti rozděleny do maximálně desetičlenných skupin. Studenti připravili pět jednotlivých stanovišť z nichž tři byly hlavní a vždy stejná a zbylá dvě stanoviště se losovala přímo na místě. Tyto tajné stanoviště byly vytvořeny a nebyly zveřejněny proto, aby výsledky byly dostatečně objektivní a nehrála zde roli připravenost dětí. Před samotným testováním byla daná skupina dětí zahřáta hrou rozvíčkou na zvířátka. Potom co se děti dostatečně zahřály, protáhly a psychicky uvolnily, byly rozděleny většinou po dvojicích na jednotlivá stanoviště, kde byl u každého připravený

jeden examinátor se záznamovým archem (pro tyto konkrétní dvě TO). Jako první po příchodu na stanoviště byla dvojici předvedena ukázka s popisem správného provedení. Na každém stanovišti proběhla tři testovací kola z nichž první bylo pouze zkušební a nezapočítávalo se. Po dokončení testů na všech stanovištích se TO přesunuly na další a byly předány záznamové archy. Takto se dvojice pětkrát přesunuly přes všech pět stanovišť. Data ze záznamových archů byla ihned po dokončení testované skupiny přepsána do elektronické podoby na počítači, kde kvůli anonymitě nebyly výsledky přiřazovány ke konkrétním jménům ale pod identifikační čísla nesoucí základní informace jako věk, pohlaví atd. Stejným způsobem počínaje rozcvíčkou se postupovalo při testování dalších skupin v dané školce.

4.1.2 Metoda získávání dat

Níže jsou popisy testů „1P“. Vždy jejich charakteristika tedy na co jsou zaměřené a dále seznam pomůcek, popis správného provedení a instrukce k jejich hodnocení.

Test č.1 „KRÁČEJÍCÍ ČÁP“

Charakteristika

Pohybová činnost je zaměřena na rovnováhu a koordinaci pohybu.

Pomůcky

Lavička, 4 překážky vysoké 20 cm – destičky nebo z kartonu vytvořené „střechy“. Tloušťka destičky nebo „střechy“ vytvořené z kartonu je 3,8 – 4 cm.

Provedení

Dítě při chůzi vpřed na lavičce postupně překračuje čtyři 20 cm vysoké překážky, které jsou od sebe vzdálené 35 cm. Za poslední překážkou se dítě otočí o 180° a překračuje překážky zpět při chůzi vpřed. Dítě překračuje překážky (destičky) plynule, koordinčně správně ve vzpřímeném postoji – pravidelně střídá pravou a levou dolní končetinu (chybou je opakovaný pohyb vpřed vždy pouze jednou – např. pravou - dominantní dolní končetinou) s vedením nohy přímo přes překážku, nikoliv kolem překážky.

Hodnocení

Zaznamenává se lepší ze dvou pokusů. 6 bodů je maximální možný počet za správné překračování překážek. Výsledek je uveden v bodech 0 – 6.

Odečítání bodů:

- ❖ Za každé poražení překážky odečtení jednoho bodu.
- ❖ Za každé koordinačně chybné překračování překážek - chybou je opakovaný pohyb vpřed vždy pouze jednou – např. pravou - dominantní dolní končetinou - odečtení jednoho bodu při cestě tam a jednoho bodu při cestě zpět.
- ❖ Za chůzi v jiném, než vzpřímeném postoji - odečtení jednoho bodu při cestě tam a jednoho bodu při cestě zpět.
- ❖ Za každé vedení nohy kolem překážky (stranou).

Obr.1 Kráčejí čáp

Test č.2 „SKÁKAJÍCÍ ŽÁBA“

Charakteristika

Pohybová činnost je zaměřena na dynamickou sílu dolních končetin a koordinaci pohybu horních a dolních končetin.

Pomůcky

5 švihadel nebo provázků, malý molitanový míč (průměr cca 8 – 10 cm).

Provedení

Jedno švihadlo položíme na zem (osové švihadlo), čtyři přeložená švihadla položíme kolmo na osové švihadlo. Vzdálenost mezi kolmo položenými švihadly je 40 cm. Dítě zaujme výchozí polohu ve stoje, malý míč mezi kotníky, špičky před prvním švihadlem, obě chodidla vpravo nebo vlevo od osového švihadla. Následují jednotlivé skoky ve vzporu dřepmo s oporou o paže. Dítě nejprve při skoku pokládá dlaně na napříč položené švihadlo tak, aby osové švihadlo bylo vždy mezi dlaněmi. Potom přeskočí snožmo na druhou stranu mezi rovnoběžně položená švihadla tak, aby vždy obě chodidla byla vpravo (vlevo) od osového švihadla a při dalším skoku vlevo (vpravo) od osového švihadla. Celkem dítě provede tři skoky.

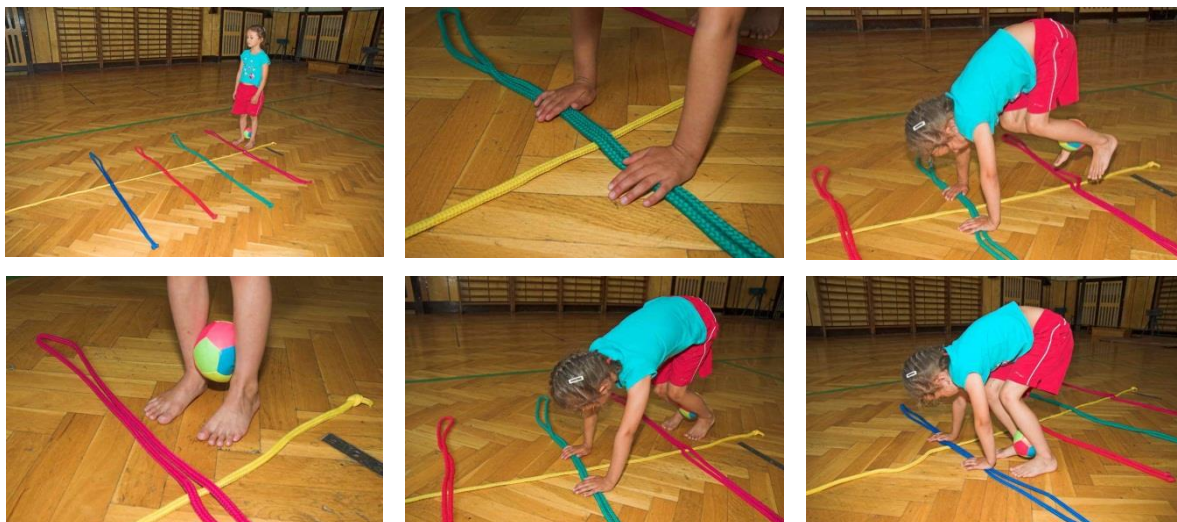
Hodnocení

Zaznamenává se lepší ze dvou pokusů. 6 bodů je maximální možný počet za správné provedení skoků ve vzporu dřepmo. Výsledek je uveden v bodech 0 – 6.

Odečítání bodů:

- ❖ Vždy jeden bod za každou odlišnou polohu dlaní vzhledem k popisu provedení.
- ❖ Vždy jeden bod za každou odlišnou polohu chodidel vzhledem k popisu provedení.
- ❖ Vždy jeden bod při každé ztrátě míče, který dítě svírá mezi kotníky.

Obr. 2 Skákající žába

Test č. 3 „ŠIKOVNÝ LACHTAN“

Charakteristika

Pohybová činnost je zaměřena na manipulaci s míčem horními končetinami.

Pomůcky

3 obruče (průměr 40 cm), míč (průměr cca 18 – 20 cm).

Provedení

Obruče jsou položené vedle sebe na zemi. Dítě se postaví před první obruč, míč drží v dlaních před trupem. Ve vzpřímeném postoji udeří dítě míčem o zem v prostoru první obruče a po odrazu míč opět chytí do dlaní. V průběhu činnosti dítě nevstupuje do obruče. Postupně úder o zem do obruče a opětovné chycení do dlaní provede ve všech třech obručích. V průběhu činnosti dítě nevstupuje do obruče.

Hodnocení

Zaznamenává se lepší ze dvou pokusů. 6 bodů je maximální možný počet za správné provedení úderů míče o zem postupně v prostoru tří obručí a opětovné chycení míče. Výsledek je uveden v bodech 0 – 6.

Odečítání bodů:

- ❖ Vždy jeden bod za každé nechycení míče do obou dlaní.
- ❖ Vždy jeden bod za každý úder mimo prostor obruče nebo při doteku obruče.
- ❖ Vždy jeden bod za každý vstup nohama do obruče.
- ❖ Vždy jeden bod za každé provedení v jiném než vzpřímeném postoji.

Obr. 3 Šikovní lachtan

4.1.3 Výzkumný soubor

Výsledky jednotlivých motorických testů jsou přiřazeny k identifikačním číslům konkrétních TO. Ty jsou dále rozčleněny do jednotlivých mateřských školek, které navštěvují. K dispozici mám výsledky z 12 mateřských školek o celkovém počtu 400 dětí. Pro vzájemné porovnávání jsou školky rozděleny do třech skupin a to na maloměstské MM (Nezvěstice, Mýto a Radnice) čítající 93 TO, plzeňské, které pravidelně navštěvují cvičení s paní Volfovou v pohybové školičce Želva na Lochotíně PC(7.MŠ, 55.MŠ, 60.MŠ, 78.MŠ, 87.MŠ) se součtem 206 probandů a konečně plzeňské školky nezabývající se žádnou nad rámcovou pohybovou aktivitou PN (22.MŠ, 24.MŠ, 49.MŠ, 63.MŠ) o počtu 101 dětí. V rámci hypotézy H1 budu porovnávat MM a PN v rámci H2 to bude PC a PN a nakonec pro H3 porovnávat PC s MM.

4.2 Matematické metody vyhodnocení dat

Protože výsledky testů jsou pořadového typu, je potřeba pro zjištění existence rozdílu mezi skupinami použít jednu z neparametrických metod pro porovnávání dvou na sobě nezávislých souborů. Pro tuto práci byl vybrán Mann-Whitneyův U Test. Data byla zadána do programu Statistica 5.0, kde se automaticky vytvoří výsledková tabulka. Pro posouzení statistické významnosti zde slouží hodnota parametru p . Pokud je $p < 0,05$ je rozdíl statisticky významný a můžeme přijmout hypotézu H1. Jak již bylo napsáno, tímto testem zjistíme zda mezi skupinami existuje rozdíl. Pro posouzení jaká skupina z testu vyšla lépe tj. měla vyšší skóre, byl použit medián. Medián je střední hodnota souboru tedy střed vzestupně nebo sestupně seřazených hodnot. Ta skupina, která jej bude mít vyšší bude v testech úspěšnější.

4.2.1 Výsledky testování

Tab. 1 Výsledky Radnice

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání: Radnice				
datum konání: 31.5.2012				
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1205310003	6	6	6	18
1205310014	6	6	6	18
1205310008	6	6	6	18
1205310007	6	6	6	18
1205310010	6	6	6	18
1205310020	6	5	6	17
1205310019	6	6	5	17
1205310050	6	6	6	18
1205310009	6	5	5	16
1205310006	6	3	6	15
1205310001	5	5	6	16
1205310032	6	5	6	17
1205310011	6	6	6	18
1205310021	6	5	6	17
1205310016	6	5	6	17
1205310024	5	6	6	17
1205310002	6	3	6	15
1205310013	6	3	6	15
1205310023	6	5	5	16
1205310039	6	6	5	17
1205310041	6	4	6	16
1205310015	6	6	4	16
1205310017	6	5	5	16
1205310018	5	5	6	16
1205310022	6	5	5	16
1205310027	5	5	6	16
1205310028	6	4	6	16
1205310043	4	5	5	14
1205310045	6	4	6	16
1205310029	3	5	6	14
1205310030	6	5	3	14
1205310049	4	6	6	16
1205310005	5	1	6	12
1205310026	3	4	5	12
1205310038	6	5	3	14
1205310025	6	4	3	13
1205310033	6	4	4	14
1205310047	6	4	2	12
1205310031	5	4	5	14
1205310035	5	5	4	14
1205310036	6	3	3	12
1205310042	5	4	5	14
1205310046	5	5	5	15
1205310040	3	5	4	12
1205310012	4	1	4	9

Zdroj: vlastní zpracování dle: terénního výzkumu

Tab. 2 Výsledky Mýto

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání: MŠ Sluníčko Mýto				
datum konání: 5.6.2012				
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1206050005	6	6	6	18
1206050007	6	6	6	18
1206050013	6	6	6	18
1206050010	6	6	6	18
1206050008	6	6	6	18
1206050021	6	6	6	18
1206050004	6	6	6	18
1206050014	6	6	6	18
1206050006	5	6	6	17
1206050015	6	5	6	17
1206050001	6	4	6	16
1206050011	6	5	6	17
1206050002	5	6	6	17
1206050023	6	6	6	18
1206050020	6	6	5	17
1206050026	6	5	6	17
1206050025	6	6	5	17
1206050017	6	6	5	17
1206050016	4	6	5	15
1206050009	5	5	6	16
1206050012	5	6	5	16
1206050018	5	5	6	16
1206050003	5	4	5	14
1206050022	4	5	3	12
1206050019	3	6	3	12
1206050024	2	5	5	12

Zdroj: vlastní zpracování dle: terénního výzkumu

Tab. 3 Výsledky Nezvěstice

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání: MŠ Nezvěstice				
datum konání: 28.6.2012				
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1206280008	6	6	6	18
1206280002	6	6	6	18
1206280010	6	6	6	18
1206280003	6	6	6	18
1206280009	6	5	6	17
1206280014	6	5	6	17
1206280001	6	6	6	18
1206280007	6	6	6	18
1206280019	6	5	6	17
1206280015	6	6	6	18
1206280005	6	6	6	18
1206280016	6	4	6	16
1206280012	6	6	6	18
1206280004	6	5	6	17
1206280006	6	4	6	16
1206280011	6	5	6	17
1206280018	5	4	6	15
1206280017	6	4	5	15
1206280013	6	4	5	15
1206280021	6	5	4	15
1206280020	4	4	4	12
1206280022	1	3	0	4

Zdroj: vlastní zpracování dle: terénního výzkumu

Tab. 4 Výsledky 7. MŠ

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání:		7. MŠ		
datum konání:		16.11.2012		
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1211160016	6	6	6	18
1211160037	5	6	6	17
1211160002	5	6	6	17
1211160003	5	6	6	17
1211160035	5	6	5	16
1211160049	4	6	6	16
1211160054	6	5	5	16
1211160011	6	6	6	18
1211160033	5	6	5	16
1211160028	4	5	6	15
1211160034	4	6	6	16
1211160052	4	6	6	16
1211160029	4	6	5	15
1211160048	5	6	4	15
1211160009	5	6	4	15
1211160019	5	4	5	14
1211160030	5	6	6	17
1211160027	6	4	4	14
1211160031	5	5	5	15
1211160032	5	6	4	15
1211160041	2	6	5	13
1211160045	3	4	5	12
1211160005	5	6	5	16
1211160024	4	6	5	15
1211160021	4	4	5	13
1211160036	5	5	4	14
1211160010	5	6	5	16
1211160004	4	6	4	14
1211160006	6	6	6	18
1211160008	5	5	6	16
1211160022	5	4	4	13
1211160051	5	6	6	17
1211160001	5	6	4	15
1211160053	4	5	5	14
1211160023	4	4	5	13
1211160042	5	6	5	16
1211160013	5	6	5	16
1211160046	2	5	2	9
1211160015	3	1	3	7
1211160025	4	5	4	13

Zdroj: vlastní zpracování dle:
terénního výzkumu

Tab. 5 Výsledky 55. MŠ

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání:		55. MŠ		
datum konání:		21.9.2012		
ID číslo osoby	tes t 1	tes t 2	tes t 3	celke m
1209210026	6	6	6	18
1209210043	6	6	6	18
1209210010	6	6	6	18
1209210019	6	6	6	18
1209210035	6	6	6	18
1209210033	6	5	6	17
1209210034	6	6	6	18
1209210041	6	5	6	17
1209210036	6	6	6	18
1209210038	5	6	6	17
1209210016	6	5	6	17
1209210021	6	5	6	17
1209210028	6	5	6	17
1209210039	6	6	6	18
1209210025	6	5	6	17
1209210024	6	5	6	17
1209210012	6	5	6	17
1209210037	6	6	5	17
1209210005	5	6	6	17
1209210006	5	5	6	16
1209210031	6	5	5	16
1209210030	6	4	6	16
1209210013	6	5	6	17
1209210042	6	6	5	17
1209210040	6	5	6	17
1209210011	5	5	5	15
1209210020	4	5	6	15
1209210007	5	5	6	16
1209210008	6	6	5	17
1209210018	5	3	6	14
1209210017	6	6	2	14
1209210014	5	5	6	16
1209210003	4	2	5	11
1209210015	5	2	6	13
1209210032	3	3	6	12
1209210004	4	4	3	11
1209210001	6	1	6	13
1209210029	3	1	5	9
1209210002	1	1	1	3

Zdroj: vlastní zpracování dle: terénního
výzkumu

Tab. 6 Výsledky 78. MŠ

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání:		78. MŠ		
datum konání:		23.12.2012		
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1212230002	6	6	6	18
1212230011	6	6	6	18
1212230058	6	6	6	18
1212230018	6	6	6	18
1212230025	6	6	6	18
1212230053	6	6	6	18
1212230054	6	6	6	18
1212230049	6	5	6	17
1212230007	6	6	6	18
1212230038	6	6	6	18
1212230040	6	6	6	18
1212230014	6	6	6	18
1212230003	6	6	6	18
1212230006	6	6	5	17
1212230013	6	6	6	18
1212230045	6	5	6	17
1212230032	6	6	6	18
1212230057	6	6	6	18
1212230020	5	4	6	15
1212230023	6	4	6	16
1212230022	6	6	6	18
1212230024	5	6	6	17
1212230051	6	6	6	18
1212230036	6	5	6	17
1212230001	6	6	6	18
1212230031	5	6	6	17
1212230041	6	6	5	17
1212230033	6	6	6	18
1212230037	4	6	6	16
1212230017	6	6	6	18
1212230012	6	5	5	16
1212230039	6	5	6	17
1212230030	5	6	6	17
1212230026	6	5	6	17
1212230027	3	4	6	13
1212230010	6	6	6	18
1212230044	6	4	6	16
1212230056	5	5	6	16
1212230047	6	5	5	16
1212230019	3	3	6	12
1212230050	4	5	6	15
1212230052	6	5	4	15
1212230004	6	5	6	17
1212230035	5	5	5	15
1212230043	4	6	6	16
1212230008	6	5	6	17
1212230042	4	4	6	14
1212230015	6	5	5	16
1212230048	6	4	6	16
1212230034	6	4	6	16
1212230028	6	3	6	15
1212230029	3	3	6	12
1212230016	4	1	6	11
1212230005	4	4	4	12

Zdroj: vlastní zpracování dle:
terénního výzkumu

Tab. 7 Výsledky 87. MŠ

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání:		87. MŠ		
datum konání:		5.11.2012		
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1211050034	6	6	6	18
1211050051	6	6	6	18
1211050046	6	6	5	17
1211050005	6	6	6	18
1211050002	6	6	6	18
1211050006	6	6	6	18
1211050007	6	6	6	18
1211050024	6	6	5	17
1211050040	6	5	6	17
1211050003	6	6	6	18
1211050010	6	6	6	18
1211050013	6	6	6	18
1211050033	6	6	6	18
1211050001	5	6	6	17
1211050015	6	5	6	17
1211050029	6	6	6	18
1211050032	6	6	6	18
1211050027	6	6	5	17
1211050030	6	5	6	17
1211050021	6	6	6	18
1211050008	6	5	6	17
1211050025	6	6	6	18
1211050009	5	6	6	17
1211050041	5	6	6	17
1211050044	6	6	6	18
1211050011	6	6	6	18
1211050037	6	4	6	16
1211050036	6	5	6	17
1211050048	6	5	6	17
1211050047	5	5	6	16
1211050049	6	6	6	18
1211050035	6	5	6	17
1211050038	6	5	6	17
1211050050	6	5	6	17
1211050019	5	4	6	15
1211050023	5	6	6	17
1211050012	5	5	6	16
1211050042	5	5	6	16
1211050031	6	4	6	16
1211050014	6	5	6	17
1211050004	5	5	6	16
1211050028	4	5	6	15
1211050026	3	5	5	13

Zdroj: vlastní zpracování dle: terénního výzkumu

Tab. 8 Výsledky 60. MŠ

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání:		60. MŠ		
datum konání:		14.11.2012		
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1211140005	6	6	6	18
1211140027	6	6	6	18
1211140016	6	6	6	18
1211140014	6	5	6	17
1211140011	6	6	6	18
1211140021	5	6	6	17
1211140031	5	6	6	17
1211140001	5	6	6	17
1211140009	6	4	6	16
1211140007	6	5	5	16
1211140024	6	5	5	16
1211140004	5	5	6	16
1211140012	6	6	5	17
1211140023	5	5	6	16
1211140020	5	4	6	15
1211140017	6	6	6	18
1211140006	6	6	5	17
1211140026	6	4	6	16
1211140032	6	5	6	17
1211140029	6	4	5	15
1211140003	5	6	5	16
1211140022	6	4	6	16
1211140015	5	6	6	17
1211140025	2	6	6	14
1211140010	5	4	4	13
1211140002	2	4	5	11
1211140028	2	3	6	11
1211140019	2	2	6	10
1211140018	0	0	6	6
1211140033	6	0	0	6

Zdroj: vlastní zpracování dle: terénního výzkumu

Tab. 9 Výsledky 24. MŠ

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání:		24. MŠ		
datum konání:		20.9.2012		
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1209200002	6	6	6	18
1209200001	6	6	6	18
1209200012	6	6	6	18
1209200016	6	6	6	18
1209200008	5	6	6	17
1209200011	6	6	6	18
1209200015	6	6	5	17
1209200005	6	6	6	18
1209200004	6	5	6	17
1209200018	6	5	6	17
1209200020	6	5	5	16
1209200010	6	5	6	17
1209200013	5	5	6	16
1209200009	5	6	4	15
1209200019	6	5	5	16
1209200006	6	5	4	15
1209200014	6	4	3	13
1209200017	5	5	5	15
1209200007	6	5	6	17
1209200003	6	5	4	15

Zdroj: vlastní zpracování dle: terénního
výzkumu

Tab. 10 Výsledky 22. MŠ

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání:		22. MŠ		
datum konání:		24.9.2012		
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1209240010	6	6	6	18
1209240004	6	5	5	16
1209240005	6	6	5	17
1209240023	6	6	5	17
1209240027	6	6	4	16
1209240026	6	5	6	17
1209240025	6	4	5	15
1209240016	4	6	6	16
1209240003	5	6	6	17
1209240024	5	6	6	17
1209240012	6	5	4	15
1209240008	6	5	6	17
1209240017	5	5	6	16
1209240018	5	6	3	14
1209240013	6	4	4	14
1209240028	5	6	6	17
1209240009	6	4	6	16
1209240019	6	5	3	14
1209240015	5	6	4	15
1209240020	5	5	5	15
1209240011	5	5	3	13
1209240006	6	5	5	16
1209240001	5	4	5	14
1209240002	1	6	3	10
1209240021	6	3	2	11
1209240007	4	5	3	12
1209240022	4	3	5	12
1209240014	2	3	3	8

Zdroj: vlastní zpracování dle:
terénního výzkumu

Tab. 11 Výsledky 49. MŠ

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání:		49. MŠ		
datum konání:		26.9.2012		
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1209260035	6	6	6	18
1209260010	6	6	6	18
1209260013	6	5	6	17
1209260022	6	6	6	18
1209260004	6	6	6	18
1209260043	4	6	6	16
1209260030	6	5	6	17
1209260003	6	6	4	16
1209260014	5	6	5	16
1209260038	6	5	6	17
1209260001	5	5	5	15
1209260028	5	6	5	16
1209260034	6	5	6	17
1209260020	4	5	5	14
1209260011	4	6	6	16
1209260039	6	4	6	16
1209260012	6	6	4	16
1209260017	5	6	3	14
1209260019	6	5	6	17
1209260007	5	5	6	16
1209260006	6	2	5	13
1209260032	5	6	5	16
1209260005	5	6	5	16
1209260008	5	5	6	16
1209260033	6	2	6	14
1209260002	3	5	5	13
1209260027	6	3	5	14
1209260040	3	5	6	14
1209260015	4	5	4	13
1209260021	3	4	5	12
1209260026	5	6	3	14
1209260029	3	4	4	11
1209260037	6	0	6	12
1209260025	1	6	5	12
1209260036	3	2	5	10
1209260024	6	1	4	11
1209260023	1	1	3	5
1209260031	0	0	6	6
1209260042	5	0	0	5

Zdroj: vlastní zpracování dle:
terénního výzkumu

Tab. 12 Výsledky 63. MŠ

Výsledky testů - Pohyb "1p"				
místo konání:		63. MŠ		
datum konání:		18.9.2012		
ID číslo osoby	test 1	test 2	test 3	celkem
1209180019	5	6	6	17
1209180007	6	6	6	18
1209180010	6	6	6	18
1209180006	6	6	4	16
1209180004	6	6	4	16
1209180005	6	5	6	17
1209180001	5	6	5	16
1209180002	6	6	4	16
1209180013	5	4	5	14
1209180009	5	4	6	15
1209180017	6	3	6	15
1209180014	5	5	5	15
1209180011	4	4	6	14
1209180012	5	3	3	11

Zdroj: vlastní zpracování dle: terénního výzkumu

4.2.2 Výpočty, výsledky

Statistický program Statistic 5.0 po zadání výsledkových dat vrátil tyto tabulky pro jednotlivé hypotézy:

H1: Děti předškolního věku z maloměstských školek (MM) budou mít vyšší úroveň motorických dovedností než děti z plzeňských necvičící nad rámec osnov (PN).

Tab. 13 Mann-Whitney U Test pro H1

Mann-Whitney U Test								
Porovnání souborů: Malé město/Plzeň necvičící								
Rank Sum	Rank Sum				Z		Valid N	Valid N
MM	PN	U	Z	p-level	adjusted	p-level	MM	PN
9560.5	9354.5	4203.5	1.2618	0.20700	1.28314	0.19944	93	101

Medián: MM= 16, P= 16

Hodnota p je vyšší než 0,05, proto musíme přijmout hypotézu H_0 . Přesto 0,2 není tak vysoké číslo, abychom rozdíl vyloučily. Mezi soubory tedy rozdíl existuje, jen není statisticky významný.

H2: Děti předškolního věku pravidelně cvičící (PC) budou mít vyšší úroveň motorických dovedností než děti z plzeňských školek necvičící nad rámec osnov (PN).

Tab. 14 Mann-Whitney U Test pro H2

Mann-Whitney U Test								
Porovnání souborů: Plzeň cvičící/Plzeň necvičící								
Rank Sum	Rank Sum				Z		Valid N	Valid N
PC	PN	U	Z	p-level	adjusted	p-level	PC	PN
33298.5	13979.5	8828.5	2.15458	0.03120	2.19906	0.0278	206	101

Medián: PC= 17, PN= 16

Hodnota p je menší než 0,05, proto je rozdíl mezi soubory statisticky významný a můžeme přijmout hypotézu H_1 . Větší medián je u plzeňských cvičících proto o nich můžeme tvrdit, že jsou na vyšší motorické úrovni.

H3: Bude existovat rozdíl v úrovni motorických dovedností mezi předškolními dětmi z maloměstských školek (MM) a dětmi z plzeňských pravidelně cvičících nad rámec RVP PV.

Tab. 15 Mann-Whitney U Test pro H3

Mann-Whitney U Test								
Porovnání souborů: MM/Plzeň cvičící								
Rank Sum	Rank Sum				Z		Valid N	Valid N
MM	PC	U	Z	p-level	adjusted	p-level	MM	PC
13517.5	31332.5	9146.5	-0.62494	0.532012	-0.63917	0.522719	93	206

Medián: MM= 16, PC= 17

Hodnota p je vysoko nad 0,05, proto musíme přijmout H_0 a můžeme s jistotou tvrdit, že mezi soubory není téměř žádný rozdíl.

5 Diskuse

5.1 Rozdíly mezi školkami z malých měst a Plzeňskými školkami necvičícími nad rámec RVP-PV

Domníval jsem se, že co se týče motoriky na tom budou děti z malých měst výrazně lépe díky bližším sociálním kontaktům, chybějící infrastruktuře a větší nutnosti lokomoce při pohybu na území malého města. Zdá se, že děti ve velkých městech mají také dost prostoru pro učení a vyvíjení motorických dovedností, za což může být zodpovědná dostatečná podpora výstavby dětských hřišť nebo dobrá vybavenost mateřských školek či větší možnosti využití různých pohybových kroužků nebo sportovních klubů a spolků. Musím zde ale podotknout, že parametr p , podle kterého se určuje rozdílnost souborů sice nenabývá tak malých hodnot abych mohl říci, že se skupiny statisticky významně liší, ovšem jeho hodnota je dostatečně malá abych mohl tvrdit, že rozdíl nepochybně existuje, byť malý. Možná to tak z části potvrzuje mojí první myšlenku o možných důvodech rozdílnosti i když jsem čekal, že rozdíl bude markantnější.

5.2 Rozdíly mezi školkami cvičícími a necvičícími nad rámec RVP-PV

Statisticky významný rozdíl mezi předškoláky navštěvující plzeňské školky, jež chodí s dětmi pravidelně cvičit nad rámec RVP PV a školkami, které se striktně drží osnov je alarmující. Také je zářející jakého rozdílu je možné dosáhnout pouhými třemi pravidelnými sportovními hodinami týdně (2 x 90min). Myslím, že chybou je nedostatečná dotace řízených pohybových her a sportovních činností v RVP PV, kde je sice popsáno mnoho činností na které by se měl pedagog soustředit, nicméně zde chybí kolik času jim věnovat. Jako další důvod rozdílu mezi cvičícími školkami považuji odborné vedení v pohybové školičce, kde program sestavují specialisté a zahrnují do něj aktivity, jež jsou cíleně zaměřené na celkové uvolnění, protažení i posílení páteře a hlubokého stabilizačního systému důležitého pro správné držení těla. Správné držení těla potom hraje zásadní roli při provádění nejrůznějších dovedností a úkolů jako jsou třeba právě naše testy „1P“.

5.3 Rozdíly mezi školkami cvičícími nad rámec RVP-PV a školkami z malých měst

Toto srovnání jsem provedl víceméně pro ověření předchozích hypotéz. Při porovnávání těchto skupin dětí vycházím z toho, že děti ze školek necvičících nad osnovy RVP-PV dopadly z testů motoricky nejhůře, tudíž obě tyto skupiny by měli být lepší a rozdíl mezi nimi jen minimální. Tato teorie se také potvrdila, protože hodnota parametru p 0.532 je dost vysoká na to abychom mohly vyloučit rozdíl.

6 Závěr

V této práci byly testovány předškolní děti za účelem zjistit, jestli městské prostředí ve kterém žijí a pravidelné cvičení, které provádí, ovlivňuje jejich motorické dovednosti. Přitom jsem využil testové baterie sestavené odborníky z katedry TV pro NSM. Výsledky testů byly pro přehlednost seřazeny do tabulek podle jednotlivých školek a rozdělené do třech skupin. Data byla analyzována pomocí počítačového programu a vrácené výsledky prezentovány opět v tabulkách s vysvětlivkami. Z vyhodnocených dat vyplynulo, že by se dětem v tomto věku měl věnovat dostatečný prostor k pohybu a podněcovat je k němu, protože pravidelná pohybová aktivita pozitivně ovlivňuje jejich motoriku. Ideální jsou hry, které děti přirozeně motivují a u předškoláků hrají hlavní roli. Přesto že se vliv prostředí ukázal jako málo významný i zde by se nemělo nic podceňovat a děti z velkých měst by měly být přihlašovány do nejrůznějších pohybově orientovaných kroužků, aby netrávily příliš času pasivním sezením u počítače, což je nejhorší pro vyvíjející se páteř a s ní související vnitřní funkce. Určitě by bylo zajímavé příště otestovat děti z ještě větších měst jako je třeba Praha v kontrastu s malými vesnicemi. Možná by se zde dosáhlo dostatečně významného rozdílu, abychom mohly tvrdit, že i druh územní samosprávy respektive její velikost či úroveň infrastruktury má vliv na motorické dovednosti předškoláků.

7 Resumé

Tato práce se zabývá diagnostikou motorických dovedností u dětí ve věku 5-6 let. Zjišťuje, jaký na ně má vliv městské prostředí nebo pravidelné cvičení. Přibližuje teoretická východiska jako předškolní věk, Rámcový vzdělávací program, motorické dovednosti atd. Dále seznamuje s testy „1P“ vytvořenými pro Nadaci sportující mládeže. V praktické části jsou interpretovány výsledky testů a jejich vyhodnocení.

This bachelor thesis deals with the diagnosis of locomotion and manipulation skills of 5-6 years old children. Finds out the influence of city environment or regular exercise. Approximates theoretical background as preschool age, general educational program, locomotion skill, etc. The bachelor thesis introduces tests "1P" created by the Foundation for sporting youth. In the practical part are interpreted the test results and their evaluation.

8 Literatura

Literatura:

- 1) DVOŘÁKOVÁ, Hana. *Pohybové činnosti pro předškolní vzdělávání*. Praha: Raabe, 2006. ISBN 80-863-0727-1.
- 2) HERMOVÁ, S. *Psychomotorické hry*. 2. vyd.. Praha: Portál, 1994. 95 s. ISBN 80-7178-018-9
- 3) KOUBA, Václav. *Motorika dítěte*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, 1995. 100 s. ISBN 80-7040-137-0.
- 4) MĚKOTA, Karel a BLAHUŠ, Petr. *Motorické testy v tělesné výchově: Příručka pro posl. stud. oboru tělesná výchova a sport*. 1. vyd. Praha: SPN, 1983. 335 s. Učebnice pro vys. školy.
- 5) SMOLÍKOVÁ, Kateřina a kol. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2004 [i.e. 2005]. 48 s. ISBN 80-87000-00-5.

Elektronické zdroje:

- 1) ČSÚ: počet obyvatel. ČSÚ [online]. 2006 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_plzenskeho_kraje_k_1_1_2013>
- 2) NSM: *Nadace sportující mladeže: o nadaci* [online]. 2008 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <<http://www.nsm.cz/o-nadaci/>>
- 3) NSM: Pohyb "1P". *Nadace sportující mladeže* [online]. 2008 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <<http://www.nsm.cz/projekty/pohyb-1p/>>
- 4) NSM: poslani. *Nadace sportující mladeže: o nadaci* [online]. 2008 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.nsm.cz/o-nadaci/poslani/>>

Seznam obrázků a tabulek:

- 1) Obr. 1 Kráčející čáp
- 2) Obr. 2 Skákající žába
- 3) Obr. 3 Šikovní lachtan
- 4) Tab. 1 Výsledky Radnice
- 5) Tab. 2 Výsledky Mýto
- 6) Tab. 3 Výsledky Nezvěstice
- 7) Tab. 4 Výsledky 7. MŠ
- 8) Tab. 5 Výsledky 55. MŠ
- 9) Tab. 6 Výsledky 78. MŠ
- 10) Tab. 7 Výsledky 87. MŠ
- 11) Tab. 8 Výsledky 60. MŠ
- 12) Tab. 9 Výsledky 24. MŠ
- 13) Tab. 10 Výsledky 22. MŠ
- 14) Tab. 11 Výsledky 49. MŠ
- 15) Tab. 12 Výsledky 63. MŠ
- 16) Tab. 13 Mann-Whitney U Test pro H1
- 17) Tab. 14 Mann-Whitney U Test pro H2
- 18) Tab. 15 Mann-Whitney U Test pro H3

9 Přílohy

Tab. I. ukázka tabulky skupinového vyhodnocení

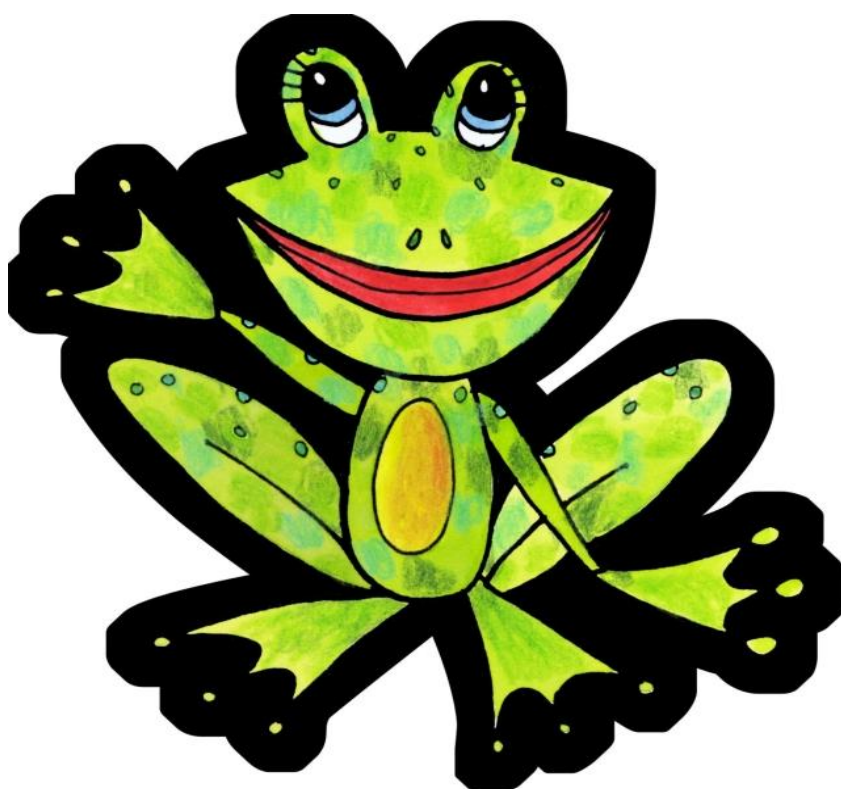
		<h1>Pohyb "1P" - skupinové vyhodnocení</h1>								
		Soutěžní verze	Datum a místo konání:							
Název mateřské školy:										
Příjmení a jméno vedoucího skupiny (učitelky MŠ):					E-mail na MŠ:					
	Příjmení	Jméno	Dat. nar. rok/měs.	Kráč. čáp	Sk. Žába	Vln. Had	Šik. Lac ht.	Taj. Test	Celk.	Poz n.
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										
10.										
11.										
12.										
13.										
14.										
15.										
16.										
17.										
18.										

Velmi úspěšně	Úspěšně	Méně úspěšně	
25-30	11-24	0-10	
Tajný test (název):			

Tab. II. Ukázka hodnotící karty

	Pohyb "1P" - hodnotící kartička							
	Jméno dítěte			Datum a místo konání:				
Body	0	1	2	3	4	5	6	Poznámky
Název testu								
KRÁČEJÍCÍ ČÁP								
SKÁKAJÍCÍ ŽÁBA								
ŠIKOVNÝ LACHTAN								
TAJNÝ TEST č.1								
TAJNÝ TEST č.2								

Obr. I. Ukázka účastnického listu

Jméno

se zúčastnil/a cvičení se zvířátky („1P“)

v hale Pedagogické fakulty v Plzni

Dne 4. 11. 2008

více než / standard

Obr. II. Ukázka propozic

projekt Pohyb („1P“)

Propozice

(soutěžní verze)

Pohybové dovednosti

(„1P“)

jako závěrečné části projektu Pohyb („1P“)

Plzeň, 4.11.2008

www.nsm.cz

Autorská práva: © Veškeré části jakož i celek Pohybové Předpoklady ("2P") je chráněn podle autorského zákona, zákona o ochranných známkách, příslušných ustanovení obchodního zákoníku a dalších právních předpisů České republiky. Veškeré texty a fotografie jsou chráněny každé zvlášť i v celku, včetně jejich uspořádání a bez prokazatelného písemného souhlasu Nadace sportující mládeže je výslovně zakázáno jejich kopírování a další šíření jakýmkoliv způsobem.

Propozice hodnocení pohybových dovedností jako závěrečné části projektu Pohyb („1P“)

Seznamte se pečlivě se všemi body propozic, zvláště upozorňujeme na bod č. 16.

1. Nositel projektu

Nadace sportující mládeže (NSM)

2. Realizátor akce

Mládež a sport, o.p.s.

Vysokoškolský sportovní klub Západočeské univerzity v Plzni

3. Doba konání akce

4. 11. 2008

Prezentace (1skupina) účastníků: 8,00 – 8,20 hodin

Začátek, losování tajného pohyb. úkolu: 8,20 hodin

Předpokládaný konec akce (4.skupina): 11,30 hodin

4. Místo konání

Sportovní zázemí PeF ZČU – hala Pedagogické fakulty v Plzni Klatovská 51.

Příchod účastníků hlavním vchodem z Klatovské ulice (účastníci budou nasměrováni prostřednictvím značení v budově).

5. Účastníci

Skupina dětí předškolního věku (absolvujících poslední rok docházky do MŠ před zahájením školní docházky) z jedné mateřské školy do počtu 15 dětí – hochů i dívek. s doprovodem dospělé osoby (učitelky MŠ).

Potvrzení účasti družstva školy zašlete mailem do 31. 10. 2008 do 15 hodin na adresu:

info@nsm.cz.

Soutěžní verze se může zúčastnit maximálně 60 dětí předškolního věku.

6. Organizátoři

Supervize NSM – František Berka

Ředitelka akce – Ilona Kolovská

Technické zabezpečení – Alena Držalová

Vyhodnocení výsledků – Luboš Charvát

Propagace, doprovodný program – Vlastimil Libeš

7. Podmínky účasti

Podmínkou účasti v soutěžní verzi je vyplnění prezentační kartičky .

Hodnocení pohybových dovedností se mohou zúčastnit děti v dobrém zdravotním stavu (tzn. bez omezení v pohybových činnostech).

Za zdravotní způsobilost zodpovídá vysílající složka.

Zdravotní zabezpečení účastníků bude zajištěno prostřednictvím realizátorů akce.

8. Vybavení účastníků a materiální zabezpečení akce

Aktivní účastníci budou mít vhodné sportovní oblečení a obutí.

Sportovní náčiní zajišťuje realizátor akce.

9. Zvláštní ustanovení

Vysílající složka zajišťuje dospělou osobu odpovědnou za dopravu aktivních účastníků, informovanou o jejich zdravotním stavu, mající podklady k akreditaci (viz bod č.15).

V průběhu akce plní funkci doprovodu.

10. Pravidla soutěže

Hodnocení pohybových dovedností bude probíhat podle návodu známého z elektronické verze projektu „1P“, kterou naleznete na www.nsm.cz - Sekce Projekty – Pohyb („1P“) a je složeno:

- a) Ze čtyř pohybových dovednostních úkolů
- b) Z jednoho tajného pohybového úkolu, který bude vylosován na začátku akce

11. Průběh soutěže

Soutěž bude po losování a seznámení s tajným pohybovým úkolem i zahájena společným zahřátím a rozcvičením.

Časový rozpis a organizace hodnocení pohybových dovedností „1P“:

I. skupina (modrá)

8:00 - prezence, převlékání

8:20 - zahájení, losování tajného testu

8:30 – 8:40 - seznámení s tajným testem

8:45 – 9:20 - vlastní hodnocení pohybových dovedností na jednotlivých stanovištích

9:40 - předpokládaný odchod

II. skupina (žlutá)

8:30 - prezence, převlékání

9:05 – 9:15 - seznámení s tajným testem

9:20 – 10:00 - vlastní hodnocení pohybových dovedností na jednotlivých stanovištích

10:20 - předpokládaný odchod

III. skupina (červená)

9:15 - prezence, převlékání

9:45 – 9:55 - seznámení s tajným testem

10:00 – 10:40 - vlastní hodnocení pohybových dovedností na jednotlivých stanovištích

11:00 - předpokládaný odchod

IV. skupina (zelená)

9:50 - prezence, převlékání

10:20 – 10:35 - seznámení s tajným testem

10:40 – 11:15 - vlastní hodnocení pohybových dovedností na jednotlivých stanovištích

11:30 - předpokládaný odchod

Na závěr obdrží každý aktivní účastník drobný dárek a účastnický list. Set s osobními výsledky, vyhodnocením, informačními a propagačními materiály si mohou zástupci z MŠ vyzvednout v místě konání akce.

Vyhodnocení školních celků obdrží vedení škol mailem. Informace o akci bude umístěno na internetových stránkách NSM a dle možností mediálně zveřejněna.

12. Examinátoři (rozhodčí)

Vybraní studenti oboru učitelství pro mateřské školy, tělesná výchova a sport Pedagogické fakulty ZČU.

13. Protesty

Řeší hned examinační (rozhodčí) na stanovištích. V krajním případě ředitelka akce.

14. Šatny, hygienické možnosti

K dispozici budou šatny s možností umytí.

15. Důležité upozornění

Před odjezdem na akci nezapomeňte:

- prezentační seznam s případnými změnami (onemocnění dětí,...)
- hodnotící kartičky pro každé dítě

Těšíme se na vaši účast!